

2023-04-05

Dnr Komm2023/00285/S 1985:A

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Remissvar angående Socialstyrelsens rekommendation om screening för bröstcancer

Socialstyrelsen har skickat ut PM *Screening för bröstcancer Socialstyrelsens rekommendation* på öppen remiss. Statens medicinsk-etiska råd (Smer) har i uppdrag att belysa medicinsk-etiska frågor ur ett övergripande samhällsperspektiv. Smer kommenterar de förslag som är av särskild vikt utifrån detta perspektiv.

Socialstyrelsen har sett över den tidigare rekommendationen om screening för bröstcancer från 2014, och uppdaterat den efter rådande kunskapsläge. De har inte gjort en ny bedömning av screeningprogrammet som helhet, utan fokuserat på tre frågor som de bedömer vara mest relevanta: den övre åldersgränsen i screeningprogrammet, tomosyntes (DBT) som undersökningsmetod och alternativa undersökningar för personer med tät bröstvävnad. I Socialstyrelsens rapport beskriver de regelverket, kunskapsläget och förtydligar att regionerna inte bör erbjuda screening till kvinnor över 74 år. Socialstyrelsen ger heller inte någon rekommendation om brösttätetsbedömning och alternativa undersökningsmetoder i nuläget, då nyttan är osäker.

Den nuvarande nationella rekommendationen för bröstcancerscreening anger en övre åldersgräns på 74 år. Därefter erbjuds inte fler undersökningar inom ramen för screeningprogrammet. Idag kallas kvinnor i åldrarna 40–74 med 18–24 månaders intervall.

Syftet med bröstcancerscreening är att minska dödlighet och sjuklighet i bröstcancer. Bröstcancerscreening är motiverat enbart om den målsättningen uppnås i så stor grad att det överväger de nackdelar som finns med screening. Bland de främsta potentiella nackdelarna med screening som lyfts fram i litteraturen är att screening kan leda till överdiagnostik och därmed överbehandling, med försämrad livskvalité som följd. Screening innebär även en kostnad varför nyttan med screeningprogrammet bör vara motiverad att prioritera i relation till andra medicinska behov i hälso- och sjukvården, i enlighet med den etiska plattformen för prioriteringsbeslut.

Smers bedömning

Socialstyrelsen konstaterar att det idag saknas kunskap om effekten av screening för bröstcancer efter 74 års ålder och att det därför inte går att fastställa att eventuella positiva effekter överväger de negativa. Detta talar för att, som Socialstyrelsen rekommenderar, inte utvidga screeningprogram för bröstcancer till kvinnor över 74 år.

Vad gäller nyare undersökningsmetoder har Socialstyrelsen landat i att inte ge någon rekommendation kring detta i nuläget eftersom det är viktigt att invänta pålitliga studieresultat. Socialstyrelsen påpekar samtidigt att utvecklingen dock går snabbt, och att de nya metoderna kan bli aktuella när mer kunskap har tillkommit. Smer har inget att invända mot denna bedömning.

Smer vill samtidigt betona att det är angeläget att stärka kunskapsläget kring bröstcancerscreening efter 74 års ålder, både vad gäller de potentiella fördelarna och nackdelarna. En betydande andel av alla bröstcancerfall inträffar i de åldersgrupper som ligger utanför screeningintervallet. Därtill kan den potentiella nyttan av ett screeningprogram förväntas öka i framtiden, eftersom vi lever allt längre. För att kunna besvara frågan kring screening för äldre kvinnor behövs randomiserade studier i åldersgrupperna över 74 år, komma till stånd.

Det är viktigt att Socialstyrelsen i sin kommunikation kring bröstscreeningprogrammet är tydlig med att kvinnor över 74 år fortsatt har risk att drabbas av bröstcancer och att symtom som kan misstänkas tyda på bröstcancer ska utredas enligt aktuella riktlinjer. Det är viktigt att den övre åldersgränsen inte tolkas som att faran för bröstcancer är över.

Remissvaret beslutades vid ordinarie sammanträde den 30 mars 2023.

I beslutet har deltagit Sven-Eric Söder, ordförande, Yasmine Bladelius, Åsa Gyberg Karlsson, Per Landgren, Sofia Nilsson, Anton Nordqvist och Per Ramhorn, samtliga ledamöter i rådet. I beredningen av ärendet deltog även Lilas Ali, Anders Castor, Göran Collste, Kerstin Nilsson, Bengt Rönngren, Nils-Eric Sahlin, Mikael Sandlund och Marie Sten, samtliga sakkunniga i rådet. Lotta Eriksson, huvudsekreterare, har varit föredragande.

En arbetsgrupp bestående av Anders Castor, Kerstin Nilsson, Nils-Eric Sahlin och Mikael Sandlund har bistått sekretariatet med framtagandet av remissvaret.

För rådet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Sven-Eric Söder". The signature is written in a cursive style with a large initial 'S'.

Sven-Eric Söder
Ordförande
Statens medicinsk-etiska råd